

SBMIs remissvar avseende förslag till: Net Zero Industry Act

SBMI är branschorganisationen för producenter och leverantörer av bergmaterial samt branschens underleverantörer. Föreningen samlar ca 90 procent av den svenska bergmaterialindustrin. Bergmaterialindustrin producerar årligen ca 100 miljoner ton bergmaterial och har årligen ca 100 miljöprövningar på MPD-nivå eller högre. Bergmaterialindustrin är en av de enskilda branscher i samhället som löpande har det största antalet miljöprövningar. SBMI har sedan föreningen bildades drivit frågan om att säkra materialförsörjningen för samhällsbyggandet.

SBMIs huvudsakliga synpunkter:

- SBMI delar bilden av att det finns ett behov av att stärka europeisk industri som ska bidra till netto-noll utsläpp.
- SBMI ser ett stort behov av snabbare och effektivare tillståndsprocesser, men avstyrker införande av förtursförfarande i tillståndsprocesser för vissa utpekade projekt, eftersom det riskerar att missgynna andra projekt som också behövs för samhällets klimatomställning. Ett förtursförfarande riktat mot särskilda teknologier motverkar också teknikneutralitet.
- Råvaror för samhällsbyggandet, inklusive bergmaterial, kommer att krävas för att genomföra industriprojekt som bidrar till samhällets utveckling mot netto-noll utsläpp.
- SBMI efterfrågar en analys av hur föreslagna EU-regelverk som syftar till att främja den gröna omställningen ska tillämpas i förhållande till andra pågående initiativ och befintliga regelverk inom miljö- och naturskydd, som delvis går i motsatt riktning.

Inledning

Sveriges Bergmaterialindustri (SBMI) har givits möjlighet att yttra sig över remiss av förslag till förordning om netto-nollindustrin – Net Zero Industry Act. Yttrandet avgränsas utifrån SBMIs uppdrag och fokuserar på de delar som berör bergmaterialindustrins verksamhet.

SBMI instämmer i behovet av att stärka europeisk industri genom att underlätta för gröna industriprojekt som ska bidra till netto noll utsläpp som bidrar till att uppnå klimatmålen. Att regelverket avser att skapa förutsättningar för de sektorer som är avgörande för att nå klimatmålet, såsom turbiner, värmepumpar, solpaneler, förnybar vätgas samt koldioxidlagring är lovvärt, men det är i sammanhanget viktigt att säkerställa materialförsörjning av råmaterial för sådan samhällsbyggnad som krävs för att genomföra dessa gröna industriprojekt, inklusive bergmaterial.

SBMI ser att snabbare och effektivare tillståndsprocesser är nödvändigt för att åstadkomma en grön omställning och klara klimatutmaningarna. SBMI anser dock inte att det är lämpligt att införa förtursförfaranden för vissa utpekade projekt, eftersom detta riskerar att leda till att skapa obalanser när vissa verksamheter prioriteras före andra. Ett förtursförfarande tillför en ”prövning i prövningen i en redan alltför komplex och omfattande process. Dessutom är prioriterade projekt ofta beroende av oprioriterade projekt, vilket minskar effekten av förturen.

Bergmaterial krävs för att genomföra gröna industriprojekt

SBMI vill uppmärksamma att även om inte bergmaterial omfattas av förslaget, utgör bergmaterial grunden för att kunna genomföra många av de identifierade Net-Zero-projekten.

Ett exempel som belyser behovet av ballast i samhällets klimatomställning är vindkraftsutbyggnaden. För att bygga ett havsbaserat vindkraftverk på 2 MW behövs uppemot 10 000 ton ballast. Enligt de planer för utbyggnad av vindkraft som regeringen beslutat för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet möjliggör de områden som anges sammanlagt 23 - 31 TWh i årlig elproduktion. Bara för utbyggnaden av vindkraften i dessa områden behövs ett tillskott av flera miljoner ton ballast. Utöver detta behövs ballast för byggande av annan elproduktionskapacitet, utbyggnad av elöverföringskapacitet, byggande av batterifabriker, och byggande av CCS-lager. Det är därför viktigt att planera för tillgången på bergmaterial för att klara av klimatomställningen, och inte bara förutsätta att det kommer att finnas tillgängligt vid satsningar på gröna industriprojekt.

Olämpligt att införa förtursprocesser för vissa typer av projekt

Enligt förslaget till ny förordning ska medlemsländerna kunna välja att ge avgörande teknologier som vind, solceller och batterier "priority status" som strategiska Net-Zero projekt. Sådana projekt ska då betraktas som ett övervägande allmänt intresse och gynnas av kortare tillståndsprocesser.

SBMI anser att förtursförfaranden i miljöprövningen generellt ska undvikas. Ett förtursförfarande riktat mot särskilda teknologier motverkar teknikneutralitet, och riskerar att motverka innovation och utveckling. Prioriterade verksamheter kommer att vara beroende av oprioriterade verksamheter, vilket minskar effekten av en sådan förtur. Även i den nyligen genomförda Miljöprövningsutredningen (SOU 2022:33) konstaterades att det "inte bör införas ett förtursförfarande, därför att det inte är ändamålsenligt."

SBMI anser att fokus istället bör ligga på att effektivisera de långa och oförutsägbara tillståndsprocesserna genom horisontellt riktade åtgärder. Strategiska Net-Zero-teknologier kommer att gynnas mer om alla tillståndsprocesser i hela värdekedjan underlättas och effektiviseras.

SBMI efterfrågar därför ett större fokus på det ömsesidiga beroendet mellan värdekedjor och vikten av råmaterial som är nödvändiga i transitionen till netto noll och en cirkulär ekonomi, det vill säga ett bredare, tekniknaturalt och holistiskt synsätt.

Krävs en analys av hur EU-regelverk som delvis går i motsatt riktning ska tillämpas

SBMI noterar att det för närvarande pågår flera initiativ på EU-nivå som på olika sätt syftar till att bidra till klimatomställningen, exempelvis genom Critical Raw Materials Act. Samtidigt pågår det andra EU-initiativ som syftar till att säkerställa ett högt miljöskydd och skydd av natur som istället riskerar att verka för att försvåra miljötillstånd för t ex utvinning av strategiska råmaterial, exempelvis Nature Restoration Regulation. Eftersom dessa regelverk ska tillämpas samtidigt efterfrågar SBMI därför en analys över hur dessa regelverk ska fungera i förhållande till varandra för att skapa störst samhällsnytta och inte motverka varandra.

För att underlätta och skynda på processer bör EU-kommissionen ta fram vägledning och föreslå moderniseringar av EU-lagstiftningen inom miljö och klimatområdet.

Stockholm 2023-05-05

Mårten Sohlman
vd SBMI

Lisa Sennström
Hållbarhetschef SBMI